

Lecziun 19

Las spezias da pleds

Rait didactica		Capacitads linguistics					
Levels linguistics		Cuntegn dal text					
		Cuntegn dal pled					
		Furma da la frasa					
		Furma dal pled					
		Segn e sun					
		Musica					
		Diever					

Accent da la lecziun

Vegn era tractà

Cuntegn

- Las spezias da pleds: nomen, verb, adjectiv, numeral, pronom, artitgel, adverb, conjuncziun, preposiziun, interjecziun

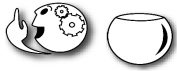
Finamira

- PDCs enonuschan las quatter spezias da pleds (tenor la grammatica d'instrucziun) e san classifitgar pleds tenor lur spezias

Material existent

- Georges Darms, Uorschla N. Caprez, Renzo Caduff (2007). Grammatica d'instrucziun dal rumantsch grischun. Versiun da pilot. Friburg.

Decurs da la lecziun 19

Temp	Decurs	Furma sociala	Material
10'	<ul style="list-style-type: none"> S rimna las diesch spezias da plets (da pli baud) e declera che questas sajan gia avant in temp vengidas reducidas a 7. La nova Grammatica d'instrucziun dal rumantsch haja ussa las spezias da plets a quatter: nomen, verb, accumpagnaders e remplazzants e particlas.	Plenum	Folia Model 1
30'	<ul style="list-style-type: none"> Far gruppas da 3-4 persunas. Reparter a las gruppas Exercizi 1 (taglià ora).	Lavur en gruppa	Exercizi 1 (taglià ora)
10'	<ul style="list-style-type: none"> Controlla en il plenum. S declera pertge ch'ins ha limità las spezias da plets a quatter: nomen (casus), verbs (conjugaziun), accumpagnaders e remplazzants (variabels tenor genus e singular - plural), particlas (invariablas). Mussar Model 1 e Model 2 ('Grammatica d'instrucziun dal rumantsch grischun').	Plenum	Model 1 Model 2 ('Grammatica d'instrucziun dal rumantsch grischun')

Lecziun 20 – Modul D

Las preposiziuns

Rait didactica		Capacitads linguisticas					
Livels linguisticas		Cuntegn dal text					
		Cuntegn dal pled					
		Furma da la frasa					
		Furma dal pled					
		Segn e sun					
		Musica					
	Diever						

Accent da la lecziun

Vegn era tractà

Cuntegn

- PDCs emperndan co che las sis pli frequentas preposiziuns (a, da, cun, en, per, sin) sa midan u na sa midan betg en cumbinaziun cun ils artigels definitis.

Finamira

- PDCs èn capabels da scriver frasas correctas che cuntegnan preposiziuns ed artigels definitis.

Material existent

- Da l'emigraziun dal café e da ses amis – Paraula da l'emigraziun da tut ils 'esters', Sulom surmiran, 2006

Decurs da la lecziun 20 / dal modul

Temp	Decurs	Furma sociala	Material
10'	<ul style="list-style-type: none"> • Leger communablamain Lectura 1.	Plenum	Lectura 1
5'	<ul style="list-style-type: none"> • Far communablamain Exercizi 1. I va per preposiziuns (spezialmain era en connex cun l'artitgel).	Plenum	Exercizi 1
10'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan Exercizi 2. Correctura en il plenum. Tge dat en egl, spezialmain era en connex cun ils idioms? Leger communablamain Grammatica 1.	Lavur da gruppa Plenum	Exercizi 2 Grammatica 1
10'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan Exercizi 3. Curreger cun agid dal feagl da soluziun.	Lavur individuala/ da gruppa	Exercizi 3 Soluziun, Exercizi 3
15'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan Exercizi 4 (scriver agen text cun il tema 'Mes pli bel viadi').	Lavur individuala	Exercizi 4

Lecziun 21 – Modul D

Il verb e ses cumplements / germanissems / las presilbas con- /cun- en plects cumponids

Rait didactica		Capacitads linguisticas				
Levels linguisticas	Cuntegn dal text					
	Cuntegn dal pled					
	Furma da la frasa					
	Furma dal pled					
	Segn e sun					
	Musica					
Diever						

Accent da la lecziun

Vegn era tractà

Cuntegn

- PDCs translateschan frasas tudestgas ed emprendan d'evitar germanissems.
- PDCs emprendan intgins verbs che han cumplements spezials e fan trais exercizis en scrit latiers. Ultra da quai s'occupan PDCs era da la tematica 'L'object en l'accusativ' (E), che croda en rg.
- PDCs elavuran la materia davart las presilbas con- e cun- en plects cumponids.

Finamira

- PDCs sa sentan segirs en il diever da verbs cun cumplements spezials e san tge plects che vegnan scrits cun la presilba con- respectivamain cun-.
- PDCs enconuschan tschertas difficultads cun germanissems.

Material existent

- Dicziunari electronic 'Pledari Grond', Lia Rumantscha

Decurs da la lecziun 21 / dal modul D2

Temp	Decurs	Furma sociala	Material
20'	<ul style="list-style-type: none"> Far gruppas maschadadas (in PDC ladin cun insatgi auter (Sursilvan u Surmiran). PDCs fan Exercizi 1 (translatar dal tudestg en il rumantsch). Tema: germanissems en il rumantsch e l'accusativ personal ladin ch'i na dat betg en rumantsch grischun). Leger comunablamain Grammatica 1 e 2. 	<p>Lavur da gruppa Plenum</p>	<p>Exercizi 1 Grammatica 1 e 2</p>
5'	<p>PDCs fan dumondas in a l'auter cun agid dal 'Mingle' che cuntegna structuradas da la Grammatica 1 e 2</p>	<p>Lavur individuala</p>	<p>Exercizi 2 'Mingle'</p>
10'	<ul style="list-style-type: none"> PDCs fan Exercizis 3 e 4 ed als curregian cun agid dal feagl da soluziun. (Exercizi supplementar per PDCs ladins) 	<p>Lavur individuala</p>	<p>Exercizi 3 e 4 Soluziun Ex. 3 e 4 (Exercizi 6 Grammatica 2)</p>
15'	<ul style="list-style-type: none"> PDCs fan Exercizi 5. Correctura en il plenum. Laschar eruir la regla: con- sch'il pled n'exista betg senza prefix, cun- sch'el exista era senza prefix. Excepziuns p.e. conuman, cundiziun, cuncontrast, conscienza, cundriz, concentrar, concurrer, conceder, cuntrada, cuntrari, cuntinuar etc. (raschun: furma exista uschia en ina maioritad dals idioms (2:1)) 	<p>Lavur da partenari Plenum</p>	<p>Exercizi 5 Cedels cun plects cun cun-/con-</p>

Lecziun 22 – Modul D

L'imperativ e la scripziun 'cunter'/'cuntra' e sch/s (per š/ž) e disch/dis

Rait didactica		Capacitads linguisticas						
Levels linguisticas		Cuntegn dal text						
		Cuntegn dal pled						
		Furma da la frasa						
		Furma dal pled						
		Segn e sun						
		Musica						
	Diever							

Accent da la lecziun

Vegn era tractà

Cuntegn

- PDCs emprendan la furmaziun da l'imperativ ed al applitgeschan en scrit ed a bucca.
- La scripziun 'cunter'/'cuntra' e sch/s (per š/ž) resp. disch/dis

Finamira

- PDCs èn capabels da furmar l'imperativ (singular e plural) da verbs regulars ed irregulars.
- PDCs erueschan sezs las reglas da la scripziun 'cunter'/'cuntra' e sch/s (per š/ž) resp. disch/dis

Material existent

- Il Pitschen Prinzi, translaziun dal cudesch 'Le Petit Prince' dad Antoine de Saint-Exupéry, cun dissegns da l'autur, Lia Rumantscha, Cuira, 2005
- Curs da rumantsch grischun 1, lecziuns 1-18 e cassetta da lectura, Gieri Menzli, Lia Rumantscha, Cuira, 1988

Decurs da la lecziun 22 / dal modul D3

Temp	Decurs	Furma sociala	Material
10'	<ul style="list-style-type: none"> • Leger Lectura 1 ,Il Pitschen Prinzi'. 	Plenum	Lectura 1
10'	<ul style="list-style-type: none"> • 'Dissegna ina nursa per mai!'. Tge furma è quai? -> L'imperativ! Laschar far PDCs Exercizi 1 e controllar quel en il plenum. • Leger communablamain Grammatica 1. 	Lavur individuala Plenum	Exercizi 1 Grammatica 1
10'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan Exercizi 2. Correctura individuala cun agid dal feagl da soluziun. 	Lavur individuala	Exercizi 2 Soluziun, Exercizi 2
10'	<ul style="list-style-type: none"> • Far Exercizi 3 (Cumonds). Mintga PDC survegn ina cartina cun in cumond. In PDC mussa il cumond cun gests / moviments. Tschels PDCs ston lignar il e numnar il cumond sin la cartina. Cuntinuar fin che tut ils PDCs han accumulà ils cumonds. 	Lavur da partenari	Exercizi 3 (Cumonds)
10'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs schlian Exercizi 4 e 5 (Ortografia sch/s, disch/dis, cunter-/cuntra-) ed als curregian cun agid dal feagl da soluziun. • PDCs legian Grammatica 2 sch'els han basegn d'ulteriuras infurmaziuns. 	Lavur individuala	Exercizi 4 Soluziun, Exercizi 4 Grammatica 2

Lecziun 23 – Modul D

Il futur ed il cundizional

Rait didactica		Capacitads linguistics					
Levels linguistics		Cuntegn dal text					
		Cuntegn dal pled					
		Furma da la frasa					
		Furma dal pled					
		Segn e sun					
		Musica					
	Diever						

Accent da la lecziun

Vegn era tractà

TGE

Cuntegn

- La furmaziun dal futur e dal cundizional, il verb irregular 'vegnir'
- Ils adjectivs numerals cardinals 2000+

PER TGE

Finamira

- PDCs chattan sezs la regla per la furmaziun dal futur e la san applitgar correctamain en ils exercizis.
- PDCs san metter ils verbs en il cundizional.
- PDCs san scriver e pronunziar ils adjectivs numerals cardinals 2000+.

CUN TGE

Material existent

- Futur, Collecziun Egls averts, Michael Tambini, Uniun Rumantsch Grischun, 2000
- Dun da Nadal 2006 als uffants ladins, UdG, Engiadina, 2006
- Curs da rumantsch grischun 2, lecziuns 1-16, Gieri Menzli, Lia Rumantscha, Caira, 1989

Decurs da la lecziun 23 / dal modul D4

Temp	Decurs	Furma sociala	Material
5'	<ul style="list-style-type: none"> S mussa il cudesch 'Futur', tom 2 da la collecziun 'Egls averts' e fa attent PDCs a la valur didactica da questa retscha. (1. Mammals, 2. Futur, 3. Amfibis, 4. Utschels, 5. Flurs) per la scola rumantscha. Curt barat d'experiencias fatgas cun quests cudeschs. S fa attent PDCs ch'il titel dal cudesch è il tema principal da la lecziun. 	Plenum	Futur, Egls averts, tom 2
10'	<ul style="list-style-type: none"> S supplitgescha PDCs da prender il fegl Lectura 1 (extract or dal cudesch 'Futur', pagina 28) e d'al leger. PDCs duain alura schliar Exercizi 1. → Mo ils Sursilvans enconuschan la furmaziun analitica dal Futur. En il plenum vegn nudada la furmaziun dal futur I tenor la formulaziun da PDCs: verb 'vegnir' conjugà + a(d) + verb en l'infinitiv (p. ex. els vegnan a formular la regla dal futur). PDCs conjugheschan il verb 'vegnir' ed al mettan en il futur. Alura scriva S la soluziun vi da la tavla. 	Lavor individuala Plenum	Lectura 1 Exercizi 1 Grammatica 1 Tavla
10'	<ul style="list-style-type: none"> PDCs prendan Exercizi 2 (extract or dal cudesch 'Futur', pagina 59). Ils exempels per 2001-2006 vegnan fatgs a bucca, a partir da 2007 en scrit. PDCs curregian Exercizi 2 cun agid dal fegl da soluziun. 	Lavor individuala	Exercizi 2 Soluziun, Exercizi 2
10'	<ul style="list-style-type: none"> S tematisescha 'la maschina dal temp' cumpara avant en Exercizi 2. Avair ina maschina dal temp e viagnar en il futur è ina chausa fictiva (T'imaginescha ch'ina maschina dal temp manass tai ...) che premetta intginas cundiziuns. Per formular frusas che cundizioneschan insatge ston ins metter il verb en il cundizional. → Regla da furmaziun dal cundizional: tschep da la 1. pers. pl. preschent + finiziun dal cundizional PDCs legian Grammatica 1, Il cundizional PDC legian il text Lectura 2 (extract or dal text 'Nua viagiasas ti cun ina maschina dal temp?'). PDCs respundan sezs en scrit a la dumonda dad Exercizi 3: 'Nua viagiasas ti cun ina maschina dal temp?' Ils texts vegnan barattads e curregids vicendaivlamain. In u l'auter text vegn alura prelegi. → Curregids vegnan mo ils sbagls dal cundizional e dal futur. 	Plenum	Grammatica 1 Lectura 2 Exercizi 3
15'	<ul style="list-style-type: none"> S reparta sdrimas da folia che han scrit sisum ina data dal futur. Mintga PDC survegn ina sdrima e scriva sin la folia ina resposta a la dumonda 'Tge vesessas ti, sche ti pudessas sgular cun la maschina dal temp en l'onn ...?' u 'Tge fashessas ti, sche ti vivessas en l'onn ...?' S rimna las sdrimas da folia e las metta sin il projectur. PDCs prelegian las frusas. En il plenum vegnan discutadas las frusas dal punct da vista grammatical. → Resguardar e curreger 'adjectivs numerals cardinals', la furmaziun dal 'futur' e quella dal 'cundizional' 	Lavor individuala Plenum	Cedelins cun datas dal futur (era 3000+) Sdrimas da folia

Idea supplementara:

- En il cudesch 'Futur', pagina 57, pon PDCs guardar la maschina dal temp sviluppada da H. G. Wells. Dapli infurmaziuns da H. G. Wells e ses cudesch 'The Time Machine' sut <http://www.online-literature.com/wellshg/> e http://de.wikipedia.org/wiki/Die_Zeitmaschine

Lecziun 24 – Modul D

Il pronoms indefinitis

Rait didactica		Capacitads linguisticas					
Livels linguisticas		Cuntegn dal text					
		Cuntegn dal pled					
		Furma da la frasa					
		Furma dal pled					
		Segn e sun					
		Musica					
		Diever					

- Accent da la lecziun
- Vegn era tractà

Cuntegn

- PDCs legian la grammatica davart ils pronoms indefinitis, sa concentreschan però surtut sin il pronom indefinit 'ins' e fan divers exercizis latiers.

Finamira

- PDCs san tge verbs che vegnan apostrofads u cumplettads cun in 'n', sch'il pronom indefinit stat suenter il verb.

Material existent

- In'istorgia da stad en quatter parts, Emprima part - la splingia, Flurin Spescha, Impuls, Litteratura 28, ULR, Neuenhof, 2006

Decurs da la lecziun 24 / dal modul D2

Temp	Decurs	Furma sociala	Material
10'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan Exercizi 1. Curreger comunablamain. Il tema èn pia ils pronomi indefinits (pronomi che descrivan in dumber betg definì). • Leger comunablamain Grammatica 1.	Lavor individuala Plenum	Exercizi 1 (Fensteras) Grammatica 1
10'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan Exercizi 2 (far las duas categorias). Dumonda: Tar quals verbs dastg'ins apostrofar la desinenza e tar quals betg (empruvar d'emplenir la chascha grischa)? [cf. grammatica d'instrucziun §210] • Leger comunablamain Grammatica 2.	Lavor da gruppa	Exercizi 2 Soluziun, Exercizi 2 Grammatica 2
10'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan Exercizi 3. Correctura cun agid dal feigl da soluziun.	Lavor individuala (ev. Plenum)	Exercizi 3 Soluziun, Exercizi 3
5'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan Exercizi 4 (ev. a bucca).	Plenum	Exercizi 4
15'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan Exercizi 5 (dictat).	Lavor da gruppa	Exercizi 5

Lecziun 25 – Modul E

IlS verbs reflexivs (preschent) ed ilS pronoms reflexivs (accentuads e nunaccentuads)

Rait didactica		Capacitads linguistics					
Levels linguistics		Cuntegn dal text					
		Cuntegn dal pled					
		Furma da la frasa					
		Furma dal pled					
		Segn e sun					
		Musica					
	Diever						

- Accent da la lecziun
- Vegn era tractà

Cuntegn

- IlS verbs reflexivs (preschent)
- IlS pronoms reflexivs (accentuads e nunaccentuads)

Finamira

- PDCs san distinguer ilS verbs reflexivs dad auters verbs.
- PDCs enconuschan ilS pronoms reflexivs ed als san applitgar correctamain en scrit.

Material existent

- Mammals, Collecziun Egls averts, Dorling Kindersley, Uniun Rumantsch Grischun, Cuir, 1999
- Dicziunari electronic 'Pledari Grond', Lia Rumantscha

Decurs da la lecziun 25 / dal modul E1

Temp	Decurs	Furma sociala	Material
10'	<ul style="list-style-type: none"> • Quiz dals mammals: PDCs schlian cun agid dal cudesch 'Mammals' ord la retscha EGLS AVERTS il quiz 'reflexivs'. Pled da soluziun: reflexiv. Il tema da questa lecziun èn pia ils verbs reflexivs.	Lavur en gruppa	EGLS AVERTS 'Mammals' Quiz 'reflexiv'
10'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan Exercizi 1. S declera ch'i dettia tscherts verbs che pon vegnir duvrads be cun il pronom reflexiv (quels che n'han nagin object!).	Lavur en gruppa	Exercizi 1
10'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan Exercizi 2 e cumpletteschan la part grischa dad Exercizi 3. • Leger communablamain Grammatica 1. • PDCs fan Exercizi 4.	Lavur en gruppa Plenum	Exercizi 2 e 3 Grammatica 1 Exercizi 4
10'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan Exercizis 5 e 6. Correctura cun agid dal feagl da soluziun.	Lavur individuala	Exercizi 5 e 6 Soluziun, Exercizi 5 e 6
10'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs empleneschon il rest da la tabella dad Exercizi 3. Leger communablamain Grammatica 2.	Lavur en gruppa Plenum	Exercizi 3 Grammatica 2

Lecziun 26 – Modul E

Il perfect dals verbs reflexivs e la posiziun dals pronom reflexivs / il stritg d'uniun

Rait didactica		Capacitads linguistics						
Livels linguistics		Cuntegn dal text						
		Cuntegn dal pled						
		Furma da la frasa						
		Furma dal pled						
		Segn e sun						
		Musica						
	Diever							

Accent da la lecziun

Vegn era tractà

Cuntegn

- Il perfect dals verbs reflexivs e la posiziun dals pronom reflexivs
- Il stritg d'uniun

Finamira

- PDCs èn capabels da furmar correctamain en scrit ed a bucca il perfect dals verbs reflexivs. PDCs san ch'ils particips vegnan accordads, sch'ils verbs vegnan conjugads cun esser, però betg cun avoir.
- PDCs san furmar plects scrits cun il stritg d'uniun.

Material existent

- DC, '10 onns Plema d'aur', Text rangai e publicai, Renania, Romania, URS
- Flurs, Collecziun Egls averts, Dorling Kindersley, Uniun Rumantsch Grischun, Cuira, 2003

Decurs da la lecziun 26 / dal modul E2

Temp	Decurs	Furma sociala	Material
10'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs legian Lectura 1 e suttastritgan tut ils verbs reflexivs. • S dumonda PDCs quals verbs reflexivs ch'els hajan chattà. • PDCs fan Exercizi 1 ensemen cun S.	Plenum	Lectura 1 Exercizi 1
5'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs legian Grammatica 1.	Lavur individuala	Grammatica 1
10'	<ul style="list-style-type: none"> • S declera curtamain la differenza tranter la posiziun dal pronom object e dal pronom reflexiv cun agid d'in exempel. - Jau hai ma dumandà / Jau sun ma dumandà(-da). (pronom reflexiv stat avant la furma infinita) – (sco en il Sursilvan) - Jau al hai dumandà. (pronom object stat avant la furma finita) • PDCs legian Grammatica 2. • PDCs fan Exercizi 2.	Plenum	Tavla Grammatica 2 Exercizi 2
10'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs dattan il "Quatter gudogna" cun verbs reflexivs en il perfect.	Lavur da partenari	"Quatter gudogna"
15'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan Exercizi 3. • PDCs legian Grammatica 3. • PDCs fan Exercizi 4 ed al curregian cun il feagl da soluziun.		Exercizi 3 Grammatica 3 Exercizi 4, Soluziun Exercizi 4

Lecziun 27 – Modul E

La conjuncziun che / L'accent grav/acut / Transposiziun

Rait didactica		Capacitads linguistics					
Levels linguistics		Cuntegn dal text					
		Cuntegn dal pled					
		Furma da la frasa					
		Furma dal pled					
		Segn e sun					
		Musica					
	Diever						

- Accent da la lecziun
- Vegn era tractà

TGE

Cuntegn

- La conjuncziun da subordinaziun 'che' (cun e senza preposiziun) en funcziun relativa.
- L'accent grav/acut
- Transposiziun

PER TGE

Finamira

- PDCs san differenziar tranter la conjuncziun da subordinaziun 'che' cun e senza preposiziun e la san applitgar correctamain en scrit.
- PDCs san cura metter l'accent grav/acut e san furmar en scrit il plural da plets cun accent.

CUN TGE

Material existent

- Utschels, Collecziun Egls averts, Dorling Kindersley, Uniun Rumantsch Grischun, Cuir, 2001
- Dicziunari electronic 'Pledari Grond', Lia Rumantscha

Decurs da la lecziun 27 / dal modul E3

Temp	Decurs	Furma sociala	Material
3'	<ul style="list-style-type: none"> I vegn scrit 'Tgi che sa rumantsch sa dapli' en ils idioms ed en rg vid la tavla (S: Tgi che sa romantsch sa dapli, Sm: Tgi tgi so rumantsch so daple, E: Chi chi sa rumantsch sa daplù, rg: Tgi che sa rumantsch sa dapli). Cumparegliar las furmas per 'che' en ils idioms. 	Plenum	
3'	<ul style="list-style-type: none"> Leger comunablamain Grammatica 1. 	Plenum	Grammatica 1
7'	<ul style="list-style-type: none"> PDCs fan Exercizi 1 e 2. Correctura cun agid dal fegl da soluziun. 	Lavur individuala	Exercizi 1 Exercizi 2 Soluziun, Exercizi 1 Soluziun, Exercizi 2
7'	<ul style="list-style-type: none"> Far Exercizi 3 comunablamain. 	Plenum	Exercizi 3
10'	<ul style="list-style-type: none"> Leger comunablamain Grammatica 2 PDCs fan Exercizi 4 e 5. Correctura cun agid dal fegl da soluziun. 	Plenum Lavur individuala	Grammatica 2 Exercizi 4 Exercizi 5 Soluziun, Exercizi 4 Soluziun, Exercizi 5
20'	<ul style="list-style-type: none"> PDCs fan Exercizi 6 (Transposiziun). Ina u l'otra soluziun dals PDCs vegn prelegida. Discutar en il plenum las variantas d'ina transposiziun. 	Lavur individuala Plenum	Exercizi 5 Soluziun, Exercizi 5

Lecziun 28 – Modul F

Il conjunctiv (preschent)

Rait didactica		Capacitads linguisticas				
Levels linguisticas	Cuntegn dal text					
	Cuntegn dal pled					
	Furma da la frasa					
	Furma dal pled					
	Segn e sun					
	Musica					
Diever						

Accent da la lecziun

Vegn era tractà

Cuntegn

- Il conjunctiv (preschent)

Finamira

- PDCs taidlan in text e respundan en scrit a dumondas da chapientscha.
- PDCs san furmar il conjunctiv ed al applitgar correctamain en scrit.

Material existent

- Xena Ruinatscha, Crimis da Manfred Veraguth, coediziun dal Radio Rumantsch e da la Lia Rumantscha, Cuira, 2005

Decurs da la lecziun 28 / dal modul F1

Temp	Decurs	Furma sociala	Material
10'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan Exercizi 1. Leger l'emprim las dumondas e sunter tadlar Xena Ruinatscha e dar resposta a las dumondas. Correctura en il plenum.	Lavur individuala Plenum	Exercizi 1 DC Xena Ruinatscha
10'	<ul style="list-style-type: none"> • Il manader scriva vid la tavla la soluziun dal numer 6 e dumonda tge furma che 'saja' saja. Quai è in conjunctiv ed il tema da la lecziun è il conjunctiv. • Leger communablamain Grammatica 1 e cumparegliar il rumantsch grischun cun ils idioms. ATTENZIUN: S: -en! (E ed Sm :-an)	Plenum	Soluziun, Exercizi 1 Grammatica 1
10'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan Exercizi 2. Correctura en il plenum.	Lavur individuala Plenum	Exercizi 2
20'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan Exercizi 3. Correctura cun agid dal feagl da soluziun.	Lavur en gruppa	Exercizi 3 Soluziun, Exercizi 3

Lecziun 29 – Modul F

IlS verbs modals

Rait didactica		Capacitads linguistics					
Livels linguistics		Cuntegn dal text					
		Cuntegn dal pled					
		Furma da la frasa					
		Furma dal pled					
		Segn e sun					
		Musica					
	Diever						

- Accent da la lecziun
- Vegn era tractà

Cuntegn

- IlS verbs modals (dastgar, duair, pudair, savair, stuair, vulair)

Finamira

- PDCs san conjugar en scrit ed a bucca ilS verbs modals ed als san applitgar correctamain.

Material existent

- Dicziunari electronic 'Pledari Grond', Lia Rumantscha

Decurs da la lecziun 29 / dal modul F 2

Temp	Decurs	Furma sociala	Material
10'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan Exercizi 1 (ev. en il plenum). Tgè spezia da verbs èn ils verbs stampads grass -> verbs modals. Quai è il tema da la lecziun dad oz. Definiziun: in verb modal è in verb che gida auters verbs a specificitar la rolla dal subject (jau stoss far).	Plenum	Exercizi 1
12'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan Exercizi 2. Correctura en il plenum. Leger communablamain Grammatica 1.	Lavur individuala Plenum	Exercizi 2 Grammatica 1
13'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan Exercizi 3. Correctura en il plenum. Declarar la differenza tranter savair e pudair (savair = avoir l'abiltad/la savida per far insatge, pudair = avoir la pussaivladad da far insatge). Da princip il medem sco en franzos.	Lavur individuala	Exercizi 3 Soluziun, Exercizi 3
15'	<ul style="list-style-type: none"> • Gieu da dats: Exercitar ils verbs modals cun agid da dats. Incumbensas: conjugiar il verb, far frastas, far negaziuns, far frastas cun frastas subordinadas (p.e. Ella na po damaun betg ir a scola, perquai ch'ella è malsauna) ed a la fin cumbinar tut.	Lavur en gruppa	Dats cun verbs modals (infinitiv) Dats cun puncts

Lecziun 30 – Modul F

La furma da curtaschia / Las interjecziuns

Rait didactica		Capacitads linguistics					
Levels linguistics		Cuntegn dal text					
		Cuntegn dal pled					
		Furma da la frasa					
		Furma dal pled					
		Segn e sun					
		Musica					
		Diever					

Accent da la lecziun

Vegn era tractà

Cuntegn

- La furma da curtaschia
- Las interjecziuns

Finamira

- PDCs san formular ed applitgar en scrit la furma da curtaschia.
- PDCs enonuschan intginas interjecziuns e las san duvrar en il context adattà.

Material existent

- La pigna, text da Rita Cathomas-Bearth, Impuls, Uniun per litteratura Rumantscha ULR, 2006

Decurs da la lecziun 30 / dal modul F3

Temp	Decurs	Furma sociala	Material
10'	<ul style="list-style-type: none"> Leger comunablamain il text 'La pigna'. PDCs fan Exercizi 1 (ev. era gist en il plenum). 'En tge furma discurra dunna Maria cun quella persuna?' → Furma da curtaschia (perquai ch'els n'enconuschan betg in l'auter). Quai è il tema da questa lecziun. 	Plenum	Exercizi 1
5'	<ul style="list-style-type: none"> PDCs fan Exercizi 2 (suttastritgar las furmas da curtaschia en il text). Correctura en il plenum: Adatg: Quai è insatge nov per ils Ladins. 	Lavur individuala	Exercizi 2
10'	<ul style="list-style-type: none"> PDCs fan Exercizi 3. Correctura cun agid da la soluziun. 	Lavur en gruppa	Exercizi 3
5'	<ul style="list-style-type: none"> PDCs fan Exercizi 4. 	Lavur individuala	Exercizi 4
20'	<ul style="list-style-type: none"> Far gruppas da 3-4 persunas e far Exercizi 5 (giu). Cun quest giu pon ins trenar diversas furmas verbalas: la furma da curtaschia, dentant era l'imperativ, il perfect, l'imperfect etc. Sch'ins vul variar la persuna pon ins definir ils pass ch'ins fa sco mintgamai ina persuna (1 = jau, 2 = ti etc.). Ins po era far entiras frasas per variar. 	Lavur en gruppa	Gieu da verbs (furma da curtaschia, imperativ) Dats cun div. furmas verbalas Dats cun puncts

Lecziun 31 – Modul F

L'imperfect ed il plusquamperfect / Il diever da l'imperfect, dal perfect e dal plusquamperfect

Rait didactica		Capacitads linguistics				
Levels linguistics	Cuntegn dal text					
	Cuntegn dal pled					
	Furma da la frasa					
	Furma dal pled					
	Segn e sun					
	Musica					
Diever						

Accent da la lecziun

Vegn era tractà

Cuntegn

- L'imperfect ed il plusquamperfect / Il diever da l'imperfect, dal perfect e dal plusquamperfect

Finamira

- PDCs èn capabels da furmar correctamain en scrit ed a bucca l'imperfect ed il plusquamperfect. Plinavant san els era duvrar endretg l'imperfect, il perfect ed il plusquamperfect.

Material existent

- L'emprim bitsch, 5x5 impuls, Radio Rumantsch, Cuir, 2000; texts da Rita Cathomas-Bearth
- Il retg dal quartier, Anna Pitschna Grob-Ganzoni, Litteratura 13, Novas litteraras, 1990

Decurs da la lecziun 31 / dal modul F4

Temp	Decurs	Furma sociala	Material
15'	<ul style="list-style-type: none"> • S lascha ir l'impuls 'L'emprim bitsch' da Rita Cathomas-Bearth. • Pir durant che S lascha ir ina segunda giada l'impuls, piglian PDCs Exercizi 1 (text L'emprim bitsch' cun largias) ed empleneschon las largias. • S e PDCs curregian ensemen Exercizi 1, analyseschan ensemen las furmas verbalas e vesas uschia il tema da la lecziun (imperfect, plusquamperfect, diever dal perfect, da l'imperfect e dal plusquamperfect).	Plenum Plenum	DC L'emprim bitsch, toc 2 + giradisc Exercizi 1 Soluziun, Exercizi 1
5'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs legian Grammatica 1.	Lavur individuala	Grammatica 1
10'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan Exercizi 2.	Lavur da partenari	Exercizi 2, Soluziun, Exercizi 2
5'	<ul style="list-style-type: none"> • S fa attent al diever da l'imperfect e dal perfect (evt. radi da temp). S mussa sin dus fegls il diever da quests dus temps – visualisaziun. Perfect – temp da l'acziun Imperfect – temp da la descripziun	Lavur da partenari plenum	2 fegls per visualisaziun
5'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs legian Grammatica 2.	Lavur individuala	Grammatica 2
10'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan Exercizi 4.	Lavur da partenari	Exercizi 4 Soluziun, Exercizi 4

Lecziun 32 – Modul F

Funcziun, furma e diever dal gerundi e dal particip present

Rait didactica		Capacitads linguistics					
							
Livels linguistics		Cuntegn dal text					
		Cuntegn dal pled					
		Furma da la frasa					
		Furma dal pled					
		Segn e sun					
		Musica					
	Diever						

- Accent da la lecziun
- Vegn era tractà

Cuntegn

- Funcziun, furma e diever dal gerundi e dal particip present
- Furmas da poesias

Finamira

- PDCs emprendan d'enconuscher la differenza da furma e funcziun tranter il particip present ed il gerundi.
- PDCs enconuschan trais differentas furmas da poesias (haiku, rondel, indeschin)

Material existent

- Fieu e flomma, Flurin Spescha, Chasa editura Octopus, Cuir, 1993

Decurs da la lecziun 32 / dal modul F5

Temp	Decurs	Furma sociala	Material
10'	<ul style="list-style-type: none"> • S projectescha il text 'Paris' vid la paraid. Durant preleger il text accentuescha S las furmas dal gerundi e dal particip present. • "Tge è dà en egl?" - La furma dal gerundi e la furma dal particip present. Quellas furmas èn atgnamain tipicas per la lirica/per scriver poesias. Sche PDCs na portan betg questas duas furmas marchescha S mintgamai ina da quellas sin la folia e dumonda lur definiziun grammaticala. Ensemen cun PDCs vegnan marcads ils ulteriurs plets cun la medema furma. 	Plenum	Folia cun text 'Paris'
10'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs legian individualmain la grammatica 1 e 2. • S visualisescha las furmas dal gerundi e dal particip present. 	Lavur individuala	Grammatica 1 e 2 Fegls cun furmas dal gerundi e particip present (cf. Grammatica)
10'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan Exercizi 1 • PDCs schlian Exercizi 1. 	Lavur da partenari	Exercizi 1 Soluziun, Exercizi 1
20'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan Exercizi 2 (haiku, rondel, autras furmas da poesias) • PDCs scivan lur poesia sin ina folia. Singuls PDCs projecteschan e prelegian lur poesias. Ils gerundis ed ils particips presents vegnan visualisads resp. marcads sin la folia. Evtl. po S scriver anc ina giada quests plets vid la tavla per visualisar danovamain questas duas furmas da plets. 	Lavur individuala u Lavur da partenari Plenum	Exercizi 2 Folias

Lecziun 33 – 35

Lavur da posts: las conjuncziuns, ils suffixs, las famiglias da peds, ils segns d'operaziun, variantas lexicologicas, lign da grammatica, scriver cartas, transposiziun, text liber, gieus

- Accent da la lecziun
- Vegn era tractà

Rait didactica		Capacitads linguistics					
Livels linguistics		Cuntegn dal text					
		Cuntegn dal pled					
		Furma da la frasa					
		Furma dal pled					
		Segn e sun					
		Musica					
	Diever						
		Cuntegn					
		<ul style="list-style-type: none"> Las conjuncziuns [e(d), ma, dentant, però, u etc.] Ils suffixs frequents [-in(a), -et(ta), -ada etc.] Ils segns d'operaziun e da relaziun, las fracziuns, adjectivs numeralis multiplicativs e nomens da quantitat Famiglias da peds Attenziun als suandants verbs, variantas lexicologicas dal rg, peds ch'èn d'evitar u da duvrar cun precauziun en rg Invista en la Grammatica d'instrucziun dal RG Scriver ina carta 					
		Finamira					
		<ul style="list-style-type: none"> PDCs chattan sezs las conjuncziuns en in text ed applitgeschan ellas en agens texts. PDCs enconuschan differentas sorts da conjuncziuns. PDCs furman famiglias da peds cun agid dals suffixs, quai vul dir ch'els emprovan da chattar peds ch'èn parentads cun peds ch'els enconuschan gia. PDCs san far diever da terms matematics en rg. PDCs enconuschan peds che pon chaschunar malchapientschas en rg ed als san duvrar correctamain. PDCs repetan la terminologia grammaticala cun agid da la Grammatica d'instrucziun dal RG. PDCs san scriver correctamain ina carta. 					
		Material existent					
		<ul style="list-style-type: none"> Punts nr. 75, text da Flurin Maissen, fotografia da Sophie Ullmann, grafica da Theres Jörger, avust 2000 					

Decurs da la lecziun 33 – 35 / Lavur da posts

Temp	Decurs	Furma sociala	Material
10'	<ul style="list-style-type: none"> • Explitgar la lavur da posts ed il cuntegn dals singuls posts.	Plenum	Posts 1-8/10
40'	<ul style="list-style-type: none"> • Lavur da posts. Ils posts 1-8 cuntegnan nov material grammatical (guarda Grammatica correspudenta). Ils posts 9 (transposiziun) e 10 (text liber) è per quels che han gia fatg ils posts 1-8. • Per schlucar la lavur da posts pon PDCs far tranter ils posts obligatorics in gieu linguistic che stattan a disposiziun.	Lavur individuala u en gruppa	Posts 1-8/10 Gieus da las lecziuns precedentas
50'	<ul style="list-style-type: none"> • Lavur da posts		Posts 1-8/10
50'	<ul style="list-style-type: none"> • Lavur da posts • Sclerir dumondas davart cuntegns grammaticals da lecziuns precedentas che PDCs n'han betg chapì.		Posts 1-8/10 Med 'Bainvegni'

Lecziun 36

Test formativ (II)

Rait didactica		Capacitads linguistics				
Livels linguistics		Cuntegn dal text				
		Cuntegn dal pled				
		Furma da la frasa				
		Furma dal pled				
		Segn e sun				
		Musica				
	Diever					

- Accent da la lecziun
- Vegn era tractà

Cuntegn

- Verbs reflexivs
- Adverbs
- Verbs modals
- Conjunctiv
- Il perfect, l'imperfect ed il plusquamperfect
- Il diever dal perfect e da l'imperfect
- Il particip preschent ed il gerundi

Finamira

- PDCs repetan ed approfundeschan temas tractads en las lecziuns 19-35.

Material existent

- Xena Ruinatscha, Crimis da Manfred Veraguth, coediziun dal Radio Rumantsch e da la Lia Rumantscha, Cuira, 2005
- Curs da rumantsch grischun 1, lecziuns 1-18, Gieri Menzli, Lia Rumantscha, Cuira, 1988 (e text correspondent en sursilvan, surmiran e vallader)
- Set otg nov, cudesch da linguatg per il stgalim superiur, Meds d'instrucziun dal Grischun, Cuira, 2001
- Dicziunari electronic 'Pledari Grond', Lia Rumantscha

Decurs da la lecziun 36 / Test formativ II

Temp	Decurs	Furma sociala	Material
50'	<ul style="list-style-type: none"> • PDCs fan il test. Sch'els han finì avant, pon els gia entschaiver a curreger lur test cun agid da la Soluziun.	Lavur individuala	Test Soluziuns